

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม

ภาพรวมของกระบวนการยุติธรรม

แม้กระบวนการยุติธรรมจะผ่านการปฏิรูปมาแล้วหลายครั้ง แต่ก็ยังปรากฏข้อวิพากษ์วิจารณ์ถึงการดำเนินงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งในเรื่องความล่าช้า ความเหลื่อมล้ำในการบังคับใช้กฎหมาย และความถูกต้องของการสอบสวนและพิจารณาคดี ส่งผลให้ประชาชนยังขาดความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมของประเทศ

แผนปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม

ประเด็นปฏิรูปที่ ๑ การกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า

ประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

ประเด็นปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

ประเด็นปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนการทศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

ประเด็นปฏิรูปที่ ๕ การปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาเพื่อให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม

ประเด็นปฏิรูปที่ ๖ การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจนเพื่อไม่ให้คดีขาดอายุความ

ประเด็นปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ

ประเด็นปฏิรูปที่ ๘ การปฏิรูประบบนิติวิทยาศาสตร์เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงแห่งคดี

ประเด็นปฏิรูปที่ ๙ การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเพื่อมุ่งอำนวยความสะดวกยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

ประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

เป้าหมายของการปฏิรูป

๑ ประชาชนเป็นเจ้าของกระบวนการยุติธรรม

๑.๑ มีกฎหมายกำหนดให้ทุกหน่วยงานต้องกำหนดระยะเวลาการทำงานในทุกขั้นตอนให้ชัดเจนและสมเหตุสมผล มีระบบที่ประชาชนสามารถตรวจสอบความคืบหน้าของคดีได้ด้วยตัวเอง กับมีสภาพบังคับของการไม่ปฏิบัติตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมายด้วย

๑.๒ การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม โดยประชาชนได้รับความสะดวกทางคดีมากขึ้น สามารถแจ้งความต่างท้องที่ได้ทั่วประเทศโดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และสามารถฟ้องร้องดำเนินคดีได้ทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ มีหน่วยความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายประจำอยู่ทุกสถานีตำรวจ การจับ ค้นและสอบปากคำต้องมีการบันทึกภาพและเสียงเพื่อความโปร่งใส คดีทุนทรัพย์เล็กน้อยมีวิธีพิจารณาที่รวดเร็วเรียบง่าย และไม่เสียค่าขึ้นศาล รวมทั้งมีระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งโดยไม่ต้องฟ้องคดี

๑.๓ คู่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ผู้เสียหายมีสิทธิแสดงความคิดเห็นในขั้นตอนการดำเนินคดีและพนักงานอัยการจะทำหน้าที่เรียกร้องค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายทุกคดี ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับโอกาสในการต่อสู้คดีมากขึ้น พนักงานสอบสวนต้องรวบรวมพยานหลักฐานทั้งที่

เป็นประโยชน์ต่อการพิสูจน์ความผิดและความบริสุทธิ์ ของผู้ต้องหาและมีให้นำผู้ต้องหาออกแถลงข่าว

๒ ลดความเหลื่อมล้ำในการบังคับใช้กฎหมาย

๒.๑ ปฏิรูปการปล่อยชั่วคราวเพื่อมิให้ผู้มีรายได้น้อย ถูกขังเพราะไม่มีหลักทรัพย์มาวาง โดยพัฒนาระบบ ประเมินความเสี่ยงและระบบกำกับดูแล เช่น การแต่งตั้งบุคคลกำกับดูแลผู้ปล่อยชั่วคราวหรือใช้อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวแทนการเรียกหลักประกัน กับเปิดโอกาสให้ยื่นขอปล่อยชั่วคราวต่อศาลได้ทุกวันโดยไม่มี วันหยุด

๒.๒ มีมาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุก เช่น การสั่งให้ทำงานบริการสังคมหรือให้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู เปลี่ยนโทษปรับแบบแน่นอนตายตัวมาเป็นโทษปรับตามรายได้เพื่อให้คนรายกับคนจนได้รับผลจากการถูกปรับ เท่ากัน

๓ การสร้างสังคมที่มีศักยภาพในการจัดการกับข้อพิพาทและมีความปลอดภัยจากอาชญากรรมอย่างยั่งยืน

๓.๑ การกระจายภารกิจในการระงับข้อพิพาท ป้องกันอาชญากรรมและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดไปสู่ชุมชน ภาค ประชาสังคมและภาคเอกชน

๓.๒ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีเป้าหมายร่วมกันในการลดการกระทำผิดซ้ำ การยุติคดีอาญาก่อนฟ้อง ต้องใช้กับผู้มีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำน้อยเท่านั้น และต้องมีมาตรการกำกับดูแลการใช้ดุลพินิจอย่าง เหมาะสมรัดกุมเพื่อไม่ให้สังคมเคลือบแคลงสงสัย

๓.๓ การลงโทษจำคุกให้กระทำเท่าที่จำเป็นและไม่ใช้โทษจำคุกกับผู้มีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำน้อย สำหรับผู้มีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำสูงต้องมีการกำกับดูแลหลังพ้นโทษที่เหมาะสม ส่วนผู้พ้นโทษที่ไม่มีความ เสี่ยงกระทำผิดซ้ำต้องมีมาตรการส่งเสริมการกลับคืนสู่สังคม

๓.๔ ปรับนโยบายเกี่ยวกับยาเสพติดโดยแยกแยะมาตรการที่ใช้กับผู้ค้ารายใหญ่และผู้ค้ารายย่อย และใช้ กระบวนการทางสาธารณสุขกับผู้เสพ

๓.๕ มีกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บและจัดการทะเบียนประวัติอาชญากรรมเพื่อประโยชน์ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและการกลับคืนสู่สังคมของผู้พ้นโทษ

๓.๖ จัดตั้งศาลคดีสิ่งแวดล้อมและศาลคดีจราจร

๔ การสอบสวนที่มีประสิทธิภาพ

๔.๑ คดีทั่วไปดำเนินการสอบสวนโดยคณะพนักงานสอบสวน คดีสำคัญให้มีพนักงานอัยการร่วมคณะสอบสวน ด้วย เพื่อให้เกิดความโปร่งใส และการตรวจสอบถ่วงดุล

๔.๒ ปรับปรุงระยะเวลาในการรวบรวมพยานและการส่งสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนให้แก่ พนักงานอัยการเพื่อให้คดีขาดอายุความ และมีมาตรการป้องกันการแทรกแซงความเป็นอิสระ

๔.๔ ผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ ต้องมีความเป็นอิสระปลอดจากการแทรกแซง มีอำนาจหน้าที่เข้าตรวจ สถานที่เกิดเหตุทุกคดี มีมาตรฐานในการเก็บและตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานตามหลักสากล มีแพทย์ผู้ปฏิบัติงาน ด้านนิติเวชอย่างทั่วถึง

๕ เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ

๕.๑ ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีแพ่งและพาณิชย์ให้ทันสมัยสอดคล้องกับหลักสากลเพื่อส่งเสริม การค้าทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ เช่น กฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ การบังคับ ตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ และกลไกในการบังคับคดี

๕.๒ จัดตั้งศาลพาณิชย์และมีวิธีพิจารณาที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพิจารณาคดีพาณิชย์

๕.๓ พัฒนาระบบอนุญาโตตุลาการและระบบการติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์